

Geweld en pestgedrag op school. Bouwstenen voor een integrale aanpak op schoolniveau.

**Vormings- en actieprogramma voor het Vlaamse onderwijs.
Vertaling en gedeeltelijke bewerking van 'Violence in Schools Training Action'
www.vista-europe.org**

Gie Deboutte

Geweld en pestgedrag op school: een wereldwijd probleem

Wereldwijd hebben scholen te maken met geweld en pestgedrag. Ook Vlaamse scholen kennen de problematiek. Het spreekt voor zich dat elke school vragende partij is voor het best mogelijke antwoord. Pesterijen en ernstige geweldincidenten grijpen immers diep in op het leven van de betrokkenen en vormen een aanfluiting van de meest fundamentele kinder- en jongerenrechten. Bovendien verzieken ze het klas- en schoolklimaat, versterken ze de onveiligheidsgevoelens en hypothekeren ze het hele leergebeuren. Redenen genoeg dus om er wat aan te doen.

VISTA

Tussen 2003 en 2006 bundelden zes Europese universitaire onderzoeksteams (Bulgarije, Ierland, Noorwegen, Verenigd Koninkrijk, Vlaanderen, Spanje) hun expertise in het VISTA-project ('Violence in Schools: Training & Action'), een Comenius 2-project. Onder leiding van prof. H. Cowie (Universiteit van Surrey, Londen) is het VISTA-team er in geslaagd om een vormingspakket te ontwikkelen voor beleidsmakers, scholenbegeleiders, schoolleiders, zorgcoördinatoren, CLB-medewerkers, navormingsorganisaties, lerarenopleidingen, e.d.. Dit pakket steunt op wetenschappelijk onderzoeksmateriaal, en op de bestaande goede praktijk in diverse Europese landen.

In opdracht van minister F. Vandenbroucke heeft Gie Deboutte het oorspronkelijk Engelstalige VISTA-pakket naar het Nederlands vertaald. Enkele hoofdstukken of units werden, met het oog op een grotere bruikbaarheid, bewerkt en aangepast voor de Vlaamse context.

Keuze voor een integrale en schoolomvattende aanpak

Het vormingspakket kiest nadrukkelijk voor de integrale aanpak (preventie en remediëring) van pesten en geweld op school ('whole school approach') en gaat dus uit van een brede, multidisciplinaire en 'ecologische' kijk op probleemgedrag. Geweld- en pestproblemen laten zich immers niet eenvoudig

verklaren. Duurzame oplossingen erkennen op hun beurt het samenspel tussen 'persoon' en 'context'. Zij spelen in op alles wat de draagkracht van mensen (leerlingen, leraren, ouders, ...) en structuren (zorgstructuur, participatie, netwerking) helpt versterken. Succesvolle modellen of methodieken onderscheiden zich door hun positieve doelgerichtheid. Ze blijven kiezen voor het verbeteren of versterken van de interpersoonlijke omgang en bewandelen de weg van participatie, dialoog en herstel.

Het is in die zin logisch dat de ervaringsgerichte visie en methodische aanpak van het Project Verbondenheid in het ganse pakket een centrale plaats inneemt. De eigenheid van een schoolomvattende aanpak wordt hier in meerdere opzichten geïllustreerd. Tevens wordt gebruik gemaakt van een integraal preventiekader. Remediëring, preventie en leefklimaatbevordering completeren elkaar.

Vijf modules – Achttien units

Inhoudelijk telt het trainings- en vormingspakket vijf grote modules of delen. Elke module bevat een aantal units of hoofdstukken waarin een vormingssessie wordt uitgewerkt (min. 3 uur – max. 6 uur). Elk van de achttien units kent een identieke opbouw:

- doelen
- synthese van de actuele kennis
- uitgewerkt draaiboek van het trainingsprogramma
- literatuuroverzicht
- bijlagen (info en/of werkbladen)

De vijf modules die werden uitgewerkt zijn:

- A. Agressie en geweld op school: definities, situering en algemene achtergrondinformatie*
Deze module verkent het thema, bakent het onderwerp af, gaat op zoek naar een integraal verklarend model en bundelt wat cijfermateriaal.
- B. De aanpak van pesten en geweld op school: op naar een afdoend antwoord met de 'whole school approach' (WSA)*
Deze module verduidelijkt wat verstaan wordt onder de 'whole school approach' en waarom deze benadering de voorkeur geniet. Er wordt uitgelegd hoe de WSA in de eigen school kan worden geïmplementeerd (m.b.v. instrumenten); het Project Verbondenheid illustreert de eigenheid en methodische aanpak van een schoolomvattende aanpak.
- C. Geweld voorkomen: een kwestie van rechten en plichten*
In deze module ligt de klemtoon op jongeren, criminaliteit en kinderrechten.
- D. Veranderingsprocessen in de school: hoe aanpakken en evalueren?*
Schaven aan probleemgedrag betekent meestal ook schaven aan de eigen werking binnen de school. Deze module reikt informatie en hulpmiddelen aan voor wie te maken heeft met een veranderingsproces.

E. Een blik op preventie: preventieve en schoolomvattende initiatieven uit binnen- en buitenland.

Deze module bundelt werkmodellen (peerbemiddeling, coöperatief werken, werken rond gevoelens, herstelgerichte aanpak van probleemgedrag, teamgericht werken) die een plaats verdienen binnen een schoolomvattende aanpak van pesten en geweld op school.

Een leer- en groeiproces op schoolniveau

Wie dit materiaal wil gebruiken, moet voor ogen houden dat hij of zij een selectie zal moeten maken van het beschikbare materiaal. Afhankelijk van de doelgroep en in functie van de vooropgestelde doelen dient elke vormingsbegeleider een eigen selectie te maken. Elke module is er op gericht de deelnemers van een vormingssessie te doen nadenken over hun eigen rol en aanpak. Hopelijk worden er voldoende openingen gecreëerd om bestaande problemen op een andere manier te benaderen en *samen* geduldig toe te werken naar nieuwe, kwaliteitsvolle en dieper grijpende oplossingen. Dit is wat het VISTA-team beoogd heeft.

